

Asia: VN/36649/2023

Hallituksen esitys rikoslain 11 luvun muuttamiseksi (vakavien kansainvälisten rikosten kieltämisen kriminalisointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hovioikeus pitää perusteltuna ja kannatettavana sekä Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten vaatimusten mukaisena hallituksen esityksessä ehdotettua rikoslain 11 luvun muuttamista.

Ehdotetun lainmuutoksen säädökset ovat lainkäytön näkökulmasta sekä erityisesti rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimusten toteutumista silmällä pitäen muotoiltu riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Kuten hallituksen esityksessä on todettu, holokaustin tai muiden ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten tai sotarikosten kieltäminen on tullut tähän saakka oikeuskäytännössä arvioitavaksi lähinnä rikoslain 11 luvun 10 §:n mukaisena kiihottamisena kansaryhmää vastaan tai sen 10 a §:ssä säädettyinä törkeänä tekemuotona. Kiihottamisesta kansanryhmää vastaan säädetty rangaistusasteikko on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen 2008/1913/YOS rasismien ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 3 artiklan mukaan teoista määrättävien rikosoikeudellisten seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Artiklan 2 kohdan mukaan on varmistettava, että 1 artiklassa tarkoitetuista teoista määrättävien rikosoikeudellisten seuraamusten enimmäispituus on vähintään yhdestä kolmeen vuoteen vankeutta.

Hallituksen esityksen sivulla 32 todetaan, että menettelyn rangaistavuudessa ei mentäisi pidemmälle kuin mitä puitepäätöksen ja kansainvälisten veloitteiden täytäntöönpanon ja kansallisen rikoslainsäädännön sisäisen johdonmukaisuuden voidaan katsoa edellyttävän. Esitetystä

erillissäännöksessä vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämisestä tuomittaessa rangaistusasteikko olisi sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi. Muissa hallituksen esityksessä viitatuissa pohjoismaissa rangaistusasteikko on asetettu korkeammalle kuin nyt esitetyssä erillissäännöksessä.

Hallituksen esityksessä esitettävän erillissäännöksen rangaistusasteikon määräytymisen perusteet eivät ilmene esityksestä. Jos rangaistusasteikko ehdotetussa erillissäännöksessä asetetaan lievemmäksi kuin kiihottamisesta kansanryhmää vastaan säädetty asteikko, voisi se jatkossa johtaa alempiin rangaistuksiin samankaltaisissa teoissa, joita aikaisemmin on arvioitu kiihottamisena kansanryhmää vastaan ja siten johtaa kansallisen rikoslainsäädännön epäjohtonmukaisuuteen. Esityksestä ei ilmene, että säädöksen taustalla olisi tarkoitus lieventää nykyistä rangaistuskäytäntöä.

Aalto Teija

Itä-Suomen hovioikeus - Lausunnon ovat valmistelleet hovioikeudenneuvos Jenni Inget ja hovioikeuden esittelijä Olli Valtimo.